

Ministerstwo Zdrowia

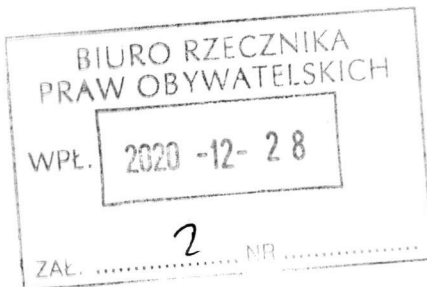
Pełnomocnik Ministra Zdrowia
do spraw psychiatrii sądowej

RPW/105500/2020 P
Data: 2020-12-28

Warszawa 21.12.2020 r.

BPMZPS 18/2020

Szanowna Pani

dr Hanna Machińska

Zastępczyni Rzecznika Praw Obywatelskich

Al. Solidarności 77

00-090 Warszawa

Szanowne Pani Rzeczniko,

W odpowiedzi na pismo z dnia 23.09.2020 r. kierowane do mnie jako Pełnomocnika Ministra Zdrowia do spraw Psychiatrii Sądowej, w pełni popieram przedstawione w nim stanowisko Rzecznika Praw Obywatelskich w kwestii szczegółowego uregulowania praw osób przebywających w zakładach psychiatrycznych wobec których orzeczono izolacyjny środek zabezpieczający. Kierując oddziałem psychiatrii sądowej o wzmocnionym stopniu zabezpieczenia na co dzień spotykam się z problemami wynikającymi z braku odpowiednich przepisów, które regulowałyby kwestie związane z funkcjonowaniem pacjentów w warunkach izolacji szpitalnej. Na konieczność precyzyjnego określenia praw i obowiązków pacjentów sądowych wskazują nie tylko skargi pacjentów kierowane do Rzecznika

Instytut Psychiatrii i Neurologii
Klinika Psychiatrii Sądowej
ul. Sobieskiego 9
02-957 Warszawa

Telefon: +48 600 011 916
sekretariat +48 22 458 28 59
fax: +48 22 458 26 64
e-mail: kps@ipin.edu.pl

więc podlega

Praw Obywatelskich, ale również prośby personelu medycznego pracującego z pacjentami detencyjnymi w oddziałach psychiatrycznych. Brak jasnych i precyzyjnych przepisów znacznie utrudnia im pracę, naraża na wzajemny konflikt pomiędzy personelem a pacjentami, jest powodem skarg, napięć, a czasem także zachowań agresywnych ze strony pacjentów. Brak określonych przepisów powoduje konieczność regulowania niektórych kwestii w regulaminach wewnętrznych, a to z kolei może być pretekstem do formułowania zarzutów o bezprawne ograniczanie praw pacjentów aktem niższego rzędu, gdyż bez wątplenia takie ograniczenia mogą być zapisane wyłącznie w ustawie.

To tylko niektóre problemy przedstawione bardzo ogólnie, a które wynikają z braku przepisów regulujących prawa osób przebywających w oddziałach detencyjnych. W mojej ocenie - bezwzględnie i jak najszybciej powinien być znowelizowany kodeks karny wykonawczy tak, aby przepisy rangi ustawowej określały prawa, ich ograniczenia i obowiązki osób, wobec których orzeczono środek zabezpieczający. Ponadto powinien zostać uchwalony odrębny akt prawny rangi rozporządzenia w sprawie regulaminu organizacyjno-porządkowego wykonywania środków zabezpieczających, obejmujący przepisy regulujące całościowo sytuację osób internowanych, ukształtowany na wzór np. regulaminu wykonywania kary pozbawienia wolności. Oprócz pełnego określenia praw i obowiązków pacjentów, jasności i precyzji, dodatkowym atutem stworzenia takiego rozporządzenia byłby fakt jego powszechnego obowiązywania, a co za tym idzie, pozwoliłoby to na ujednoczenie sytuacji prawnej i faktycznej w różnych ośrodkach w Polsce – w szpitalach o tym samym poziomie zabezpieczenia. Różne regulaminy wewnętrzne tworzone przez dyrektorów różnych placówek powodują, że nawet sami pacjenci dostrzegają różnice w „rygorze” pomiędzy oddziałami o tym samym poziomie zabezpieczenia, choć powinny być one tożsame.

Jako Pełnomocnik Ministra Zdrowia do spraw Psychiatrii Sądowej niejednokrotnie podnosiłem już powyższe kwestie, ostatni raz w piśmie z listopada b.r. kierowanym do Zastępcy Dyrektora Departamentu Zdrowia Publicznego i Rodziny w Ministerstwie Zdrowia, dotyczącym propozycji zmian przy okazji projektu nowelizacji art. 204 b kkw, wskazując na konieczność stworzenia odrębnego aktu prawnego. W

uzasadnieniu moich postulatów napisałem m. in., że „(...) z uwagi na fakt, iż brak jest w treści Regulaminu organizacyjno-porządkowego wykonywania środków zabezpieczających, stanowiącym załącznik do Rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 16 stycznia 2017 r. w sprawie Komisji Psychiatrycznej do spraw środków zabezpieczających i wykonywania środków zabezpieczających w zakładach psychiatrycznych (w brzmieniu z obwieszczenia Ministra Zdrowia z dnia 30 września 2020 r.) określenia szczegółowych zasad i sposobu kontroli osobistej, kontroli przedmiotów i pomieszczeń, zasadnym wydaje się zaproponowanie szczegółowego uregulowania wszystkich powyższych kwestii w drodze odrębnego Rozporządzenia, które jednocześnie określałoby ogół zasad organizacyjno-porządkowych w zakładach psychiatrycznych, w których wykonuje się środek zabezpieczający (na wzór Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 21 grudnia 2016 r. w sprawie regulaminu organizacyjno-porządkowego wykonywania kary pozbawienia wolności). Pozwoliłoby to w sposób kompleksowy uregulować w jednym akcie prawnym wszystkie istotne kwestie dotyczące oddziałów psychiatrii sądowej (...)”.

Jak z powyższego wynika, podobnie jak Rzecznik Praw Obywatelskich dostrzegam konieczność kompleksowego uregulowania praw pacjentów oddziałów psychiatrii sądowej. W szczególności uregulowania lub doprecyzowania wymagają następujące kwestie: kontrola rzeczy i kontrola osobista pacjentów, kontrola korespondencji, w tym także paczek, korzystanie z telefonu i internetu, posiadanie sprzętu audiowizualnego, posiadanie przedmiotów niebezpiecznych, spotkania z osobami odwiedzającymi, spacerowanie i inne sposoby spędzania czasu wolnego, dokonywanie zakupów.

Dostrzegam konieczność podjęcia działań legislacyjnych, celem zdefiniowania praw, ograniczeń i obowiązków osób wobec których orzeczono środek zabezpieczający. Uregulowanie powyższych kwestii będzie potwierdzeniem zasady praworządności i ochrony jednostki, a w praktyce ułatwi personelowi medycznemu i pacjentom zmaganie się z codziennością w warunkach oddziałów psychiatrii sądowej, stwarzając jednocześnie ramy, w których ma odbywać się proces terapeutyczny. Tylko jasne uregulowanie praw i obowiązków pacjentów umożliwi współpracę personelu z pacjentami, wzajemny szacunek obu grup, co jest niezbędne

do pracy nad wspólnym celem – jakim jest leczenie i rehabilitacja pacjenta, wobec którego orzeczono środek zabezpieczający w formie pobytu w zakładzie psychiatrycznym.

z poważaniem

Załącznik:

1. Kopia pisma BPMZPS 16/2020 do Dyrektora Departamentu Zdrowia Publicznego i Rodziny MZ.

Ministerstwo Zdrowia

Pełnomocnik Ministra Zdrowia
do spraw psychiatrii sądowej

Warszawa 19.11.2020 r.

BPMZPS 16/2020

~~Pan~~

~~Dariusz Poznański~~

~~Zastępca Dyrektora~~

~~Departamentu Zdrowia Publicznego i Rodziny~~

~~Ministerstwo Zdrowia~~

~~ul. Miodowa 15~~

~~00-952 Warszawa~~

Szanowny Panie Dyrektorze,

W odpowiedzi na pismo ZPP.6140.76.2020.DJZ z dn. 17.11.2020 r. przedstawiam propozycję rozwiązań legislacyjnych wynikających z koniecznej zmiany treści art. 204 b po projektowanym uchyleniu przepisów art. 116 § 4, 5 i 6 Kkw.

Art. 204 b Kkw w dotychczasowym brzmieniu daje ustawową podstawę do kontrolowania przedmiotów posiadanych przez sprawców oraz pomieszczeń, w których oni przebywają, w zakładach psychiatrycznych dysponujących warunkami wzmocnionego i maksymalnego zabezpieczenia. Przepis ten jest istotny z uwagi na konieczność zapewnienia warunków bezpieczeństwa pacjentów i personelu w tych zakładach. Sprawcy kierowani do tego typu zakładów wymagają leczenia i szczególnego nadzoru z uwagi na wysokie prawdopodobieństwo ponownego popełnienia czynów zagrażających zdrowiu i życiu. Gwarancją bezpieczeństwa jak i poszanowania praw sprawców przebywających w zakładach psychiatrycznych dysponujących warunkami wzmocnionego i maksymalnego zabezpieczenia muszą być jasne odwołania do przepisów ustawy. W związku z projektowaną w/w zmianą w treści Kkw, koniecznym staje się nie tylko odwołanie się do zmienionej treści Kkw w art. 223, ale też usunięcie luki prawnej jaka

Instytut Psychiatrii i Neurologii
Klinika Psychiatrii Sądowej
ul. Sobieskiego 9
02-957 Warszawa

Telefon: +48 600 011 916
sekretariat +48 22 458 28 59
fax: +48 22 458 26 64
e-mail: kps@ipin.edu.pl

wiepodlega

istnieje w obecnym brzmieniu art. 204b Kkw, a dotyczącej braku ustawowej podstawy do przeprowadzenia kontroli osobistej sprawcy.

W związku z powyższym przedstawiam następującą propozycję nowego brzmienia art. 204b Kkw.

Art. 204 b kkw

W zakładach psychiatrycznych, o których mowa w art. 200 zakłady psychiatryczne § 2 pkt 2 i 3, dopuszcza się kontrolowanie przedmiotów posiadanych przez sprawców oraz pomieszczeń, w których oni przebywają, a także w uzasadnionych przypadkach kontrolę osobistą. Przepisy art. 223f §1, §4, §6, §7, §13, §14 oraz art. 223 g-j stosuje się odpowiednio.

Szczegółowe zasady kontroli przedmiotów i pomieszczeń oraz kontroli osobistej w zakładach psychiatrycznych, o których mowa określi minister właściwy ds. zdrowia w drodze Rozporządzenia.

Uzasadnienie

Zapewnienie bezpieczeństwa wewnętrznego w zakładzie psychiatrycznym realizującym zadania w zakresie psychiatrycznych środków zabezpieczających musi posiadać prawną podstawę do zapobiegania aktom agresji i autoagresji skutkujących bezpośrednim zagrożeniem zdrowia i życia. Poza regulacjami dotyczącymi kontrolowania przedmiotów posiadanych przez sprawców oraz pomieszczeń, w których oni przebywają, wprowadzenie regulacji zezwalającej na przeprowadzenie kontroli osobistej osób umieszczonych w tym zakładzie wydaje się być w pełni uzasadnione. Możliwość takiej nie wykluczył także Trybunał Konstytucyjny, o ile nastąpi to w akcie prawnym o randze ustawowej. Sprawie tej były również poświęcone wystąpienia Rzecznika Praw Obywatelskich, zawierające uwagę na fakt przeprowadzania kontroli osobistej sprawców w zakładach psychiatrycznych realizujących środek zabezpieczający bez podstawy prawnej. Odwołanie się w brzmieniu art. 204 b odpowiednio do art. 223 f-j, pozwoli na sprecyzowanie zasad ogólnych kontroli przedmiotów, pomieszczeń i kontroli osobistej, określi ramy poszanowania praw osoby kontrolowanej, zdefiniuje przedmioty, których posiadanie jest zabronione i niedozwolone.

Z uwagi na fakt, iż brak jest w treści Regulaminu organizacyjno-porządkowego wykonywania środków zabezpieczających, stanowiącym załącznik do Rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 16 stycznia 2017 r. w sprawie Komisji Psychiatrycznej do spraw środków zabezpieczających i wykonywania środków zabezpieczających w zakładach psychiatrycznych (w brzmieniu z obwieszczenia Ministra Zdrowia z dnia 30 września 2020 r.), określenia szczegółowych zasad i sposobu kontroli osobistej, kontroli przedmiotów i pomieszczeń, zasadnym wydaje się zaproponowanie szczegółowego uregulowania wszystkich powyższych kwestii w drodze odrębnego Rozporządzenia, które jednocześnie określałoby ogół zasad organizacyjno-porządkowych w zakładach psychiatrycznych, w których wykonuje się środek zabezpieczający (na wzór Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 21 grudnia 2016 r. w sprawie regulaminu organizacyjno-porządkowego wykonywania kary pozbawienia wolności). Pozwoliłoby to w sposób kompleksowy na uregulowanie w jednym akcie prawnym wszystkich istotnych kwestii dotyczących realizacji środka zabezpieczającego w zakładach psychiatrycznych.

W Rozporządzeniu Ministra Zdrowia winno się znaleźć odwołanie do obowiązujących regulacji prowadzenia dokumentacji medycznej i w oparciu o nie, konieczności dokumentowania kontroli przedmiotów, pomieszczeń i kontroli osobistej. To uzasadnia wyłączenie z treści proponowanego nowego brzmienia art. 204 b Kkw przepisów art. 223f §8.

Z poważaniem

Prof. IPiN dr hab.n.med. Janusz Heitzman

Pełnomocnik Ministra Zdrowia ds. psychiatrii sądowej

Bibliografia:

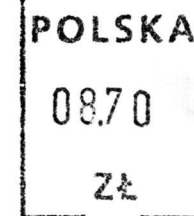
Na brak ustawowej podstawy do przeprowadzenia kontroli osobistej sprawcy w zakładzie psychiatrycznym wskazuje Kazimierz Postulski w Komentarzu do Kodeksu Karnego Wykonawczego, a także Małgorzata Pyrcak-Górowska, autorka monografii dot. detencji psychiatrycznej.

1) Postulski K. (2016). Kodeks karny wykonawczy. Komentarz, Warszawa: Woters Kluwer, s. 1273.

2) Pyrcak-Górowska M. (2017). Detencja Psychiatryczna orzekana jako środek zabezpieczający w świetle badań aktowych. Kraków, Krakowski Instytut Prawa Karnego Fundacja, s. 180-181.

Institut Psychiatrii i Neurologii
Klinika Psychiatrii Sądowej
00-057 Warszawa, ul. Sobieskiego 9
tel. (22) 45 82 859, fax. (22) 45 82 664

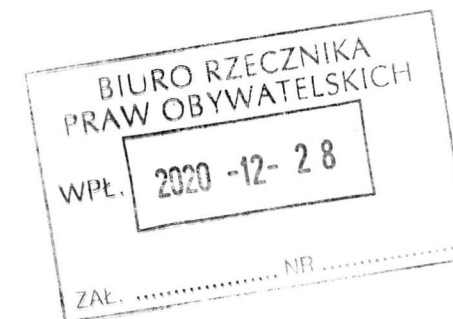
KPS-1742/20/26

R

(00)259007734046464964

Szanowno Pani
dr Hanna Machińska
Zastępczyni Rzecznika Praw Obywatelskich
Al. Solidarności 77
00-090 Warszawa

POLECONY

PRIORYTET